

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

E-learning jako nowoczesna metoda kształcenia

Michał Januszewski

Nowoczesność to bardzo specyficzne pojęcie. Kojarzone jest z jakością, postępem i rozwojem. Określenie procesu, techniki czy metody przymiotnikiem "nowoczesna" jest z istoty tego pojęcia przemijające. XXI wiek to czas, w którym nowatorskie rozwiązania szczególnie szybko stają się tradycyjnymi, klasycznymi lub przestarzałymi. W niniejszym artykule przyjrzymy się e-learningowi. Postaramy się wskazać te elementy kształcenia z wykorzystaniem technologii ICT, które pozwalają uznać e-learning za nowoczesną metodę kształcenia.

Kierunki przemian myślenia o edukacji

Przemiany myślenia o przekazywaniu wiedzy i wychowaniu odbywają się w określonych kierunkach, mają swoją inercję oraz pozostają w ścisłym związku ze zmianami kulturowymi i cywilizacyjnymi, odzwierciedlając ducha swoich epok. Nierzadko bardzo trudno ustawić granicę między tym, co nowoczesne a tym, co tradycyjne. Aby uniknąć arbitralnych osądów zastanówmy się nad czynnikami, które kształtują specyfikę edukacji w różnych kontekstach społeczno-historycznych.

Jednym z pierwszych osiągnięć, możliwych dzięki pozyskiwaniu wiedzy o nauczaniu, było zauważenie konieczności dostosowania formy przekazu do możliwości percepcyjnej odbiorcy. Różne oblicza tego procesu są od wieków stałym elementem dążenia do efektywności dydaktycznej. Można zaryzykować twierdzenie, że także nowoczesne myślenie o przekazywaniu wiedzy jest nierozłączne z dydaktyczną adaptacją treści kształcenia. Operacje takie polegają na konstruowaniu odpowiednich podziałów, typologii, dostosowaniu języka, tworzeniu ilustracji, wykresów, schematów i innych środków dydaktycznych ułatwiających naukę. Przesunięcie punktu ciężkości refleksji pedagogicznej od materiału i nauczyciela w stronę rozumienia potrzeb edukacyjnych ucznia

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

obserwowane jest także w procesie nauczania. Jeszcze kilkaset lat temu, uczeń pozostawał bierny w sztywnych ramach narzucanych mu przez instytucje edukacyjne. Współcześnie nikt już nie chce słyszeć o konieczności pamięciowego opanowywania materiału, pietyźmie przyswajania faktografii lub biegłej znajomości definicji w wielu obszarach kształcenia. Obecnie proces dydaktyczny organizowany jest tak, by uczenie się było następstwem działania, wiedza służyła budowaniu umiejętności, a cele kształcenia pozostawały w ścisłym związku z praktyką życia codziennego. Zmiana takich akcentów wymaga także przemiany racjonalności funkcjonariuszy systemu edukacyjnego. Współczesny nauczyciel to osoba zaangażowana w interakcje z podopiecznymi, budująca sferę motywacyjną swoich słuchaczy, aktywna i wspomagająca konstruowanie relacji między uczniami. Nowoczesna dydaktyka promuje zatem zestaw swoistych cech, takich jak:

- koncentracja na potrzebach uczniów;
- dbałość o jakość materiałów dydaktycznych, zgodnych z zasadą pogłębłości;
- podejmowanie starań, by uczenie się zachodziło poprzez aktywność ucznia;
- istotnym elementem procesu dydaktycznego są relacje międzyludzkie.

Scharakteryzowane powyżej kierunki i skutki przemian w sferze praktyk edukacyjnych stanowią podstawę do refleksji nad możliwością uznania e-learningu za metodę nowoczesną. Przyjrzymy się teraz dziesięciu charakterystycznym elementom kształcenia zdalnego. Kryterium, dzięki któremu je wyodrębnimy związane jest z istotą nowoczesnego myślenia o szeroko pojętej edukacji, w której e-learning funkcjonuje jako jedna z metod uprawiania dydaktyki. Postaramy się zatem ukazać te elementy procesu kształcenia, realizowanego w formie e-learningu, które jako nowoczesne - stanowią istotną wartość i mogą w pewnych sytuacjach budować przewagę kształcenia zdalnego w zestawieniu z innymi formami działań edukacyjnych.

1. Swoboda uporządkowanej komunikacji

Komunikacja między uczestnikami oraz między nauczycielem a kursantami nie ma charakteru ściśle bezpośredniego. Może być pisemna w formie synchronicznej i

asynchronicznej, audiowizualna lub tylko głosowa. Wiadomości mogą być prywatne lub publiczne. Dobre narzędzia e-learningowe zapewniają możliwość utworzenia grup komunikacyjnych czy wirtualnych klas. Dzięki możliwości archiwizacji i zapisu internetowej komunikacji osób zaangażowanych w kurs realizowany on-line, materiały wytworzone przez użytkowników mogą być użyte w procesie kształcenia.

2. Budowanie dynamiki procesów grupowych

Możliwości komunikacji w e-learningu nie są jedynie technicznym gadżetem. Dzięki specyficznym cechom komunikacji internetowej, możliwe stają się procesy społecznego uczenia się. Odpowiednio przygotowany i poprowadzony kurs może wyzwolić w uczestnikach znaczną wartość dodaną. Uczenie się rozumiane jako przekazywanie wiedzy, zachodzi wtedy nie tylko na linii nauczyciel-uczeń, ale staje się istotną treścią wszystkich relacji w grupie.

3. Proces dydaktyczny dostosowany do wielozadaniowości i rozproszonej uwagi współczesnego człowieka

Człowiek nowoczesny, może być charakteryzowany przez przywiązanie do technologii, które kształtują nie tylko jego świadomość, nawyki i pojmowanie świata, ale także struktury kognitywne i percepcję. Rozproszona uwaga, wielozadaniowość, przyzwyczajenie umysłu do informacyjnego chaosu oraz płytkie odbieranie rzeczywistości domagają się innych niż konserwatywne sposobów przekazywania wiedzy. Jeśli człowiek ukształtowany przez Internet rzeczywiście różni się od człowieka minionych epok, powinien on uczyć się w przestrzeni wirtualnej, aby realizować jeden z najstarszych celów edukacji, czyli „tworzenie wspólnego świata”.

4. Zdobywanie wiedzy w skarbnicy źródeł

Miejsce przekazywania treści edukacyjnych ma bardzo wielkie znaczenie, tworząc kontekst procesów edukacyjnych. Nigdy wcześniej nie było możliwe kreowanie oraz wykorzystywanie gotowych materiałów dydaktycznych w sposób tak łatwy, jak obecnie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wystarczy rozejrzeć się w wirtualnej rzeczywistości, by dostrzec otwarte zdigitalizowane zasoby bibliotek, archiwów, muzeów i instytucji kultury. Dostęp do wiedzy jest praktycznie nieograniczony. Odwieczne marzenie belfrów znajduje od niedawna swoje spełnienie, oto bowiem proces dydaktyczny zachodzi w warunkach doskonałego wprost dostępu do źródeł, danych i materiałów pomocniczych.

5. Kształcenie online i budowanie osobistej marki

Instytucjonalne wykształcenie przestaje być wartością, która wymieniana jest w ankietach respondentów badań nad edukacją. Coraz rzadziej można już spotkać osoby, które przedstawiają się: "nazywam się magister Kowalski". Ważna jest sama wiedza oraz umiejętność jej stosowania. Domeną współczesności pozostaje jednak problem informowania o umiejętnościach i potwierdzania edukacji nie tylko w procesach rekrutacyjnych, ale także w *personal branding* (ang. budowanie marki osobistej). Współczesne kursy e-learningowe, dzięki połączeniu z serwisami społecznościowymi oferują wiele możliwości w zakresie różnych form informowania o zdobytych kompetencjach. Bardzo popularne są różne rodzaje odznak, certyfikatów, które integrują się z profilami w zawodowych sieciach społecznościowych, dzięki czemu są łatwo dostępne dla rekruterów i potencjalnych pracodawców.

6. Powiew globalizacji w edukacji

Globalizacja jest wyzwaniem nie tylko dla ekonomii i gospodarki. Ma także istotny wpływ na tradycyjnie rozumianą edukację. W sposób bardzo widoczny procesy globalizowania się świata przejawiają się w masowych otwartych kursach online (MOOC). Można powiedzieć, że stanowią one dosłowny przykład procesów powiązanych z tworzeniem się globalnej wioski. W jednym kursie uczestniczą ludzie z całego świata, zyskując nie tylko wiedzę i umiejętności od najlepszych nauczycieli czołowych uczelni, ale także w trakcie realizacji grupowych projektów zdobywają kompetencje międzykulturowe.

7. Wykład na życzenie

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zagadnienie czasu wolnego jest już nie tylko przedmiotem wiedzy o wypoczynku i rekreacji, ale także ekonomii, zarządzania i rozwoju osobistego. Współcześnie używana technologia umożliwia mobilne uczenie się w każdym miejscu i w dowolnym czasie. Wielbiciele Dziesiątej Muzy doczekali się internetowego rozwiązania problemów z dostępem do filmów pod nazwą VOD, czyli *Video on Demand* (ang. wideo na żądanie). W sposób analogiczny możemy dziś mówić o edukacji na żądanie. W dowolnym miejscu, czasie i okolicznościach można przystąpić do nauki, dysponując jedynie odpowiednim urządzeniem.

8. Rywalizacja i współzawodnictwo

Nowoczesny proces dydaktyczny jest dynamicznym oraz interaktywnym współdziałaniem w drodze do zdobywania wiedzy i umiejętności. Dodatkowe możliwości aktywizacji i umacniania sfery motywacyjnej uczestników kursu pojawiły się za sprawą mocno ugruntowanych już w e-learningu mechanizmów rywalizacji i współzawodnictwa. Uczestnicy kursów zbierają punkty, ścigają się, uzyskują sprawności oraz mają do dyspozycji wiele różnych opcji, znanych do niedawna jedynie graczom.

9. Redukcja wymagań wstępnych

Podjęcie tradycyjnej edukacji wymaga znacznych zasobów. Trzeba wygospodarować odpowiednią ilość niepodzielonego czasu w cyklu tygodniowym lub miesięcznym, zakupić podręczniki, udać się do miejsca, w którym odbywa się nauka oraz podporządkować się harmonogramowi zajęć. Lista zasobów niezbędnych do rozpoczęcia zdalnej nauki jest o wiele krótsza, wystarczy komputer, tablet lub smartfon, dowolna ilość czasu oraz chęć do przyswajania wiedzy.

10. Lepszy pomiar dydaktyczny

Algorytmy oparte o najnowsze zdobycze nauk kognitywnych oceniają nie tylko postępy w nauce, ale też mogą sterować tempem przyswajania wiedzy, powtórek oraz możliwością

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

przechodzenia przez kolejne etapy kursu. W ten sposób ocena staje się nie tylko narzędziem certyfikacji, ale także elementem sterującym procesem uczenia się.

Biorąc pod uwagę wymienione tutaj charakterystyczne cechy kształcenia zdalnego, które, ukazane na tle współczesnych przemian cywilizacyjnych, wyraźnie wskazują, że o nowoczesności e-learningu stanowi nie tylko technologia, ale również głęboka korespondencja między metodą kształcenia a specyfiką obecnie zachodzących przemian kulturowych.

O autorze:

[Michał Januszewski](#) jest recenzentem wniosków o nadanie certyfikatu E-nauczyciela w Stowarzyszeniu E-Learningu Akademickiego, twórcą multimedialnych materiałów dydaktycznych, szkoleniowcem i trenerem. Prowadził projekt wdrożenia metod i technik kształcenia na odległość do dydaktyki uczelni wyższej. Kierownik projektów marketingowych w szkołach wyższych, publicysta, twórca serwisu www.e-dydaktyk.net. Więcej informacji można uzyskać [tutaj](#).

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego